

Tera te marama ka mahuta i te pae:
 Tu mai i kona taua e haere,
 Hei kawē i ahau kia kite hoki au
 I te tai rawhiti e moea iho nei.
 Hapai nui ai e te ture i ahau.
 Na te *Kaunihēra*¹⁰ nga ture¹¹ hou nei,
 Nana nei au i ako mai ki te mahi.
 Nei te uta atu, e mahara iho ana
 Tiwai ririki, kei tahuri ki te wai.

¹Ore.—Ki etahi "Kaore."

²E tama.—Ki etahi "E hika."

³Kia poipoia koe.—He pena ki te T. Turi. 50, engari ki te S.49 "kia poipoia au."

⁴E waha, e hika.—Ki te S.49, "E waha e hine."

⁵Nga roa mania.—Kia T. Turi, "I raro mania."

⁶I raro o Paeroa.—Ki a T. Turi, "I waho o Neketuri." Kei te ngaro nga whakamarama o enei ingoa.

⁷Tangi a te ruru ra.—Ki a T. Turi "Tangi a te iwi ra."

⁸Horomanga.—Tera ano pea tona hangaitanga, engari ki te whakaaro ko tera pae i roto atu o Waiohau, i te rohe potae o Tuhoe.

⁹Tera te marama, etc.—Ko tenei whiti kei te uia, he whiti tawhito ranei, i whakawhitiwhitia i muri nei, he mea tito hou ranei.

¹⁰Kaunihēra.—Ko te Kaunihēra o Horouta, kua whakamaramatia o runga ake ra.

¹¹Nga ture hou nei.—Mo nga ture a te Kaunihēra hei tieki i te pai o nga marae.

88.—HE WAIATA WHALAIPO MO RETIRETI TAPIHANA.

Na ?.

Ko te reo no runga i a Matatua, a ko te ahua na tetahi wahine o Ngati-awa. Kei te whakahua te waiata nei i Ohope, he wahu e tata ana ki Whakatane, e whakahuahua ana hoki i nga motu i waho o Whakatane, i Whakaari, i Paepaeaotea. Ko Retireti Tapihana no Maketu, no Ngati-Whakaue, hapu o Te Arawa. Ko Perepe Tapihana (Philip Tapsell he pakeha, no tera karangatanga e kiia nei he Dane. Ko Denmark tona whenua tipu, ko te whenua o Kuini Arekabanara, i moe nei i a Kingi Eruera te Tuawhitu. Ka moe i te wahine o Maketu, i a Hineiturama (ehara i te Hineiturama nana te patere), ko Ieni Tapihana ko Retireti etahi o nga tamariki. He tiuo kaumatua whaimana enei no Te Arama.

Kotahi tonu te whiti i taia ki te pukapuka a McGregor (S.I. 14. S. 81): engari ta T. Turi kei reira nga whiti e rua.

Ref.: S. 81, S. 1/14, T. Turi. 25.)

'Ra¹ te marama ka riakina mai
 Pukekura², ko te wa huri atu ki a Ngairo³.
 Koua wehea e te tahakura ra:
 Nana i whakahou mai te wairua,
 He mahi ka wareware i taku⁴ tinana.
 E noho nei au, homai ano koe
 Kia ringia ki te wai roimata
 E, hei aku kamo nga rere tangi mai
 Te Wairere⁵, e whano nunumi ana
 Pua-reinga⁶ ki taku ngakau, e.